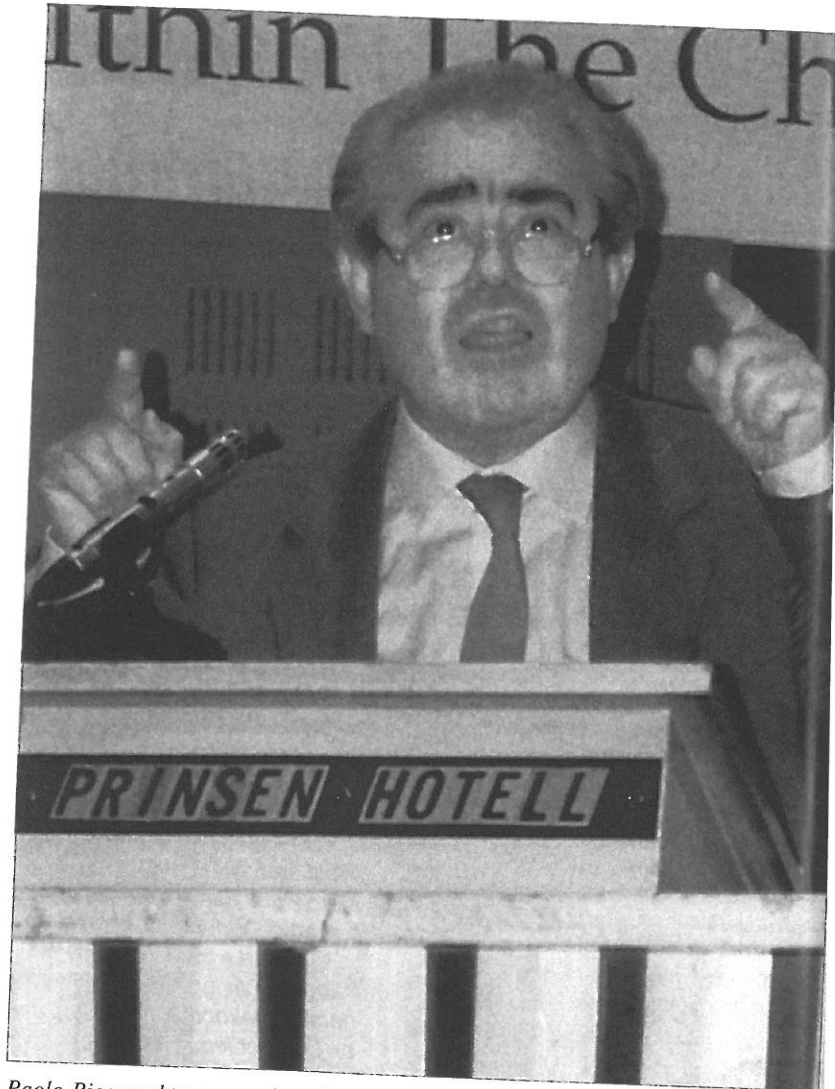

Professor dr. Paolo Ricca:
Diakonen Jesus

-- Vi kaller Jesus Konge, Øversteprest og Herre. Tanken på at han kalte seg diakon, bøyde seg ned og vasket disiplenes føtter er like anstøtelig i dag som det var da han gjorde det for disiplene. Dette er noe av det diakonien må leve med. Den er anstøtelig dersom den er sann, sa professor Paolo Ricca, Italia, i sitt åpningsforedrag på Europeisk diakonkonferanse i juni. Han satte skarpe ord på undringen over kirkens selvforståelse og den rolle diakonien har fått i kirken.

- Kirken skammer seg åpent over være en diakons menighet.

Paolo Ricca vakte oppmerksomhet på Europeisk diakonkonferanse i Trondheim med sin kritiske holdning og tydelige tale om kirkens selvforståelse.

Av Leif Kjell Askeland

«Hvem er størst, spurte Jesus - den som sitter til bords eller den som tjener? Er det ikke den som sitter ved bordet? Men jeg er blant dere som en tjener» Eller bokstavelig talt «som en diakon». Dette skjellsettende ordet fra Jesus må vi låne øre til, sa Paolo Ricca. Han stilte seg spørrende til om det overhode er mulig for oss å høre hva Jesus egentlig sier, eller om vi er døde for dette og hele Jesu budskap.

- Hvorfor kjenner vi ikke den Jesus som sier at han er en diakon - en tjener? Det er den ukjente Jesus.

- Vi kjenner Jesus som «Herre», «Førløser», «Frelser», «Menneskesønn», «Profet», «Undergjører», «Befrier», som sann Gud og

sant menneske, bare ikke som diakon. Det merkverdige, ja forbløffende ved det er at «diakon» og «tjener» er den eneste tittelen som Jesus bruker umiddelbart om seg selv. Overfor alle andre titler er Jesus på en eller annen måte tilbakeholden. Men når han bruker denne tittelen viser Jesus ingen for-

«Diakontittelen er Jesu anstøtelige selvåpenbaring»

legenhet eller hemning. Gjennom denne tittelen føler han seg forstått.

Ricca mente det måtte ligge noe mer bak når vi ikke kjenner Jesus som diakon, samtidig som han selv forsto seg som diakon og også var alene om dette da han ferdes blant disiplene.

- Når Jesus sier at han er «blant dere som en tjener», er ikke dette skuespill. For Jesus er ikke tjeneren noen rolle, men selve hans livs vesen, sa Ricca og siterte: «Menneskesønnen er ikke kommet for å la seg tjene, men for å tjene og gi sitt liv til løsepeng for mange». Diakontittelen er Jesu anstøtelige selvåpenbaring.

At Jesus var her som en tjener, markerer i følge Ricca ingen avstand, men en henvisning til at han ikke bare er tjener, men også Herre og Mester.

- Dette er underet og anstøtet i ett. I Jesus finnes det guddommelige paradoks: at herskingens egenart er å tjene. Jesus gjennomfører sitt herrevelde ved å tjene.

- Frivillig hører ikke disiplene dette gjerne. De strider om hvem av dem som er den

største. De vil være en herres menighet, ikke menigheten til en som holder seg for å være en tjener. De vil sitte på høyre og venstre side av Jesu trone i herlighet, men Jesus sier: «Den som vil være stor blant dere, skal være en tjener blant dere».

Ricca henviste til at såvel politiske som religiøse ledere sier at de som ledere egentlig er tjenere.

«Jesus er diakon - det er den høyeste og dypeste sannhet vi kan våge å uttrykke om ham»

- Jesus sier det motsatte. Ikke at herskeren tjener, men at tjeneren hersker. Han sier at den minste er den største at den siste er den første. Dette er Jesu tydelige tale om seg selv og menigheten, som ikke kan misforstås.

Dette er i følge Ricca Jesu identitet. Han forsto seg som tjener, som diakon.

- Hans sendelse, hans liv, hans ledelse og død er alt bestanddeler av hans diakoni. Som tjener forkynte han Guds rikes komme, som tjener helbredet han syke og som tjener hang han på et kors. Jesus er diakon - det er den høyeste og dypeste sannhet vi kan våge å uttrykke om ham.

Derfor mener Ricca at diakon ikke bare er en tittel blant flere, men den tittelen Jesus hadde mest kjær fordi den var en så god sammenfatning av hans oppdrag.

- Desto mer forbløffende er det å måtte slå fast at ikke Kirken har gitt Jesus denne tittelen. Den skammer seg åpenbart over å være en diakons menighet.

Dette er ikke tilfeldig. Diakonen Jesus er glemt fordi han er fortrent. Han er fortrent fordi Kirken ikke vil være diakonal i følge Ricca. Selv om kirken viser en stor innsats for mange grupper, motsetter den seg å forstå seg selv som en diakons legeme.

Hva består Jesu diakoni i? Hva betyr det for ham å være diakon? Ricca finner svaret i evangeliens første sider der det fortelles at Jesus drog omkring i Galilea forkynte evangeliet om riket, lærte folket og helbredet. De

«Kirken skammer seg åpenbart over å være en diakons menighet»

kom til ham med alle som hadde det vondt, led av sykdom og uførhet (Mt 4.23-24).

- Diakoni i Jesu ånd inneholder både forkynnelse og helbredelse, sa Ricca.

- I begge tilfeller opptrådte Jesus som diakon, som tjener. Han tjente synderen med tilgivelse, de syke med helbredelse. Dagens diakonibegrep er sammenlignet med Jesu diakoni forkortet og avmagret. Hos Jesus og i de første kristne menighetene omfattet diakonien ord og gjerning fordi begge deler var livsviktige. I begynnelsen var ordet - og gjerningen.

Ricca finner også frigjøring i begge deler. Ord og gjerning er til sammen det fulle evangelium: Ordet frigjør sjelen, og gjerningen frigjør kroppen. Jesu diakoni peker på denne doble frigjøringen: «Hva er lettest å si: Dine synder er deg forlatt, eller å si: stå opp, ta din seng og gå?» Den lamme fant frigjøring på begge plan.

«Fotvasking og nattverd er de to sakramentene som sammenfatter hele Jesu virke på jord»

- Hadde dagens diakoni vært mer oppatt av menneskets kropp, ville Jesu diakoni ha hjulpet oss å huske at enhver kropp har en sjel, og at syndenes tilgivelse er og var en del av enhver diakoni. Det betyr i følge Ricca ikke at diakonien skal utnytte menneskers nød til forkynnelse.

- Helbredelse kan ikke gjøres til et middel for å oppnå noe annet. Helbredelse er et mål i seg selv. Den et tegn på Guds rikes frembrudd. Men diakonen skal vite at et sykt menneske er noe mer enn en syk kropp.

Ricca pekte også på at diakoni som omsorg for kroppen ikke er noe annenrangs i forhold til forkynnelse av evangeliet. Den form for rangering gir mange merkelige spørsmål og

«Diakonien skal være en motvekt mot enhver klerikalisering av kirken»

fører rett inn i dårskapen: Hva er størst; forsoningens under, eller helbredelsens under? Forsoningen mellom den fortapte sønn og hans far, eller oppvekkelsen av Lasarus fra de døde? Ricca anbefaler oss ikke å svare på disse spørsmålene, men å tilbakevise dem fordi de er stilt i en bestemt hensikt.

- Dette er et forsøk på å sette spørsmålstegn ved enheten i evangeliet. Det finnes ingen forrang mellom profeti og diakoni, begge er like viktige. Det som er størst er enheten mellom diakoni og profeti.

Nå er tiden i følge Ricca inne til å gjøre noe med den prestestyrt kirke som er overlatt oss fra historien.

- Men det ville være grotesk om en besinnelse på Jesus som diakon skulle gjøres til et maktspørsmål mellom prester og diakoner. Det dreier seg ikke om makt, men om en likevekt i kirkens liv og mål.

- Diakonien skal være en motvekt mot enhver klerikalisering av kirken. Diakonien skal gi kirken en grunnleggende diakonal gestalt.

Man kan ifølge Ricca ikke lese om diakonen Jesus uten å oppdage at han også innstiftet et diakonalt sakrament. Et sakrament som kirken nesten enstemmig har fortrent.

- En kirke som ikke gjør diakonien ringere enn det profetiske, ville anerkjenne fotvaskelsen som diakonienes sakrament og innføre det i kirken som det tredje sakrament. «Når jeg, deres Herre og Mester, har vasket deres føtter, så skal også dere vaske hverandres føtter. Et forbilde har jeg gitt dere, som jeg har gjort mot dere, skal dere også gjøre mot hverandre» (Joh 13.14-15).

- Jesu utsagn er tydelig nok. Fotvaskingen er en eksempelhandling fra Jesu side som skal bli gjentatt blant disiplene som et sakrament.

- Fotvasking og nattverd er de to sakramentene som sammenfatter hele Jesu virke på jord. Fotvaskelsen er Jesu diakonis sakra-

«Diakonien betegnes mer som en stand enn som et embete»

ment. Nattverden er sakramentet til Jesu martyrium. Sammen utgjør de hele frelsesverket, sa Ricca. Kirken har i sin forkynnelse og undervisning etter hans mening i for stor grad lagt vekt på Jesu død og oppstandelse på bekostning av Jesu liv.

Dersom diakonien er sinn og innhold i hele Jesu liv, må den i følge Ricca også være selve grunnlaget for kirken.

- Slik Jesus er diakonen, er kirken diakonissen. Diakoni er kirkens innerste vesen.

- Fordi kirken er «diakonissen», er alt hva den gjør diakoni. Derfor er heller ikke det diakonale embete nøyaktig profilert i Det nye testamentet. Diakonen betegnes mer som en stand enn som et embete. Den er alle kristnes stand. Det vi i dag kaller diakoni er en del - en viktig del, men likevel bare en del - av den langt mer omfattende kirkens diakoni.

Paolo Ricca avsluttet med følgende ord: - Kristen diakoni skjer ikke bare i Jesu navn, men på hemmelighetsfullt vis ved å være Jesu kropp.